

Stemmen voor de vergadering en quorumeisen in de statuten. Een combinatie van beide noopt tot oplettendheid

Publicatie: Juridische Berichten voor het Notariaat
Aflevering: 2018/2
Vindplaats: 2018/9
Publicatiedatum: 01 maart 2018
Auteurs: Vrieling, M.G.

Stemmen voor de vergadering en quorumeisen in de statuten. Een combinatie van beide noopt tot oplettendheid

In statuten van verenigingen worden ten aanzien van belangrijke besluiten van de algemene vergadering regelmatig quorumeisen gesteld. Als dit het geval is en aan leden van de vereniging statutair tevens de mogelijkheid wordt geboden om hun stem voorafgaand aan de algemene vergadering langs elektronische weg uit te brengen, dan dient goed naar de samenloop van deze twee statutaire bepalingen gekeken te worden om te voorkomen dat deze in de praktijk tot ongewenste gevolgen leidt.

Inleiding

Alweer meer dan tien jaar geleden is een aantal wettelijke faciliteiten gecreëerd die tot doel hebben dat het voor leden van een vereniging makkelijker wordt hun stem in de algemene vergadering uit te brengen. Deze faciliteiten zijn neergelegd in **artikel 2:38 BW** en bieden een lid van een vereniging enerzijds de mogelijkheid om via een elektronisch communicatiemiddel deel te nemen aan de vergadering (lid 6 en verder) en anderzijds de mogelijkheid om voorafgaand aan de vergadering zijn stem langs elektronische weg uit te brengen (lid 8). Genoemde voorzieningen zijn van regelen recht en zijn alleen te gebruiken als de mogelijkheid daartoe in de statuten is opgenomen. In de praktijk blijkt dat in statuten van verenigingen regelmatig gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheden die genoemde leden van artikel 2:38 BW bieden, maar dat daarbij niet altijd rekening wordt gehouden met eventuele quorumeisen die ook statutair kunnen worden vastgelegd. In dit artikel ga ik in op deze samenloop en draag praktische oplossingen aan.

1. Uitbrengen stem voorafgaand aan een algemene vergadering

Per 1 januari 2007 (Wet van 20 oktober 2006, **Stb. 2005, 25**) werd Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek gewijzigd om het gebruik van elektronische communicatiemiddelen bij de besluitvorming in de algemene vergadering te bevorderen. De wet heeft betrekking op alle rechtspersonen die een algemene vergadering kennen, dus zowel op kapitaalvennootschappen alsook op de vereniging, coöperatie en onderlinge waarborgmaatschappij. In de memorie van toelichting bij de wet werden als voordelen van de wet genoemd dat het gebruik van elektronische communicatiemiddelen de betrokkenheid van aandeelhouders (*MV: en leden*) kan vergroten en dat het gebruik van elektronische communicatiemiddelen doorgaans efficiënter en goedkoper is dan het gebruik van klassieke communicatiemiddelen. In dit artikel zal ik nader ingaan op lid 8 dat aan artikel 2:38 BW werd toegevoegd en luidt als volgt:

'8. De statuten kunnen bepalen dat stemmen die voorafgaand aan de algemene vergadering via een elektronisch communicatiemiddel worden uitgebracht, doch niet eerder dan op de dertigste dag voor die van de vergadering gelijk worden gesteld met stemmen die ten tijde van de vergadering worden uitgebracht.'

2. Wettelijke en/of statutaire quorum- en meerderheidseisen

Op basis van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek is een aantal besluiten dwingendrechtelijk voorbehouden aan de

algemene vergadering. Deze besluiten zijn te vinden in titel 2 waarin de rechtspersoon vereniging is geregeld, maar bijvoorbeeld ook in de titels die gaan over ontbinding, omzetting, fusie en splitsing. Aan deze besluiten worden in de wet (vrijwel) geen quorumeisen en/of meerderheidseisen gesteld. Het is echter zeer gebruikelijk om voor belangrijke besluiten statutair toch gekwalificeerde meerderheden te vereisen of daaraan quorumeisen te stellen. Als het bijvoorbeeld gaat om een statutenwijziging, dan zou een veel gebruikte statutaire bepaling als volgt kunnen luiden:

‘Een besluit tot wijziging van de statuten kan door de algemene vergadering slechts worden genomen in een vergadering waarin ten minste de helft van de stemgerechtigde leden aanwezig of vertegenwoordigd is en met een meerderheid van ten minste drie/vierde van de geldig uitgebrachte stemmen.’

Als in dezelfde statuten waarin deze bepaling is opgenomen aan het artikel over de algemene vergadering de optie van lid 8 van artikel 2:38 BW wordt toegevoegd, dan is de vraag hoe deze artikelen op elkaar inwerken en in samenhang uitgelegd moeten worden.

3. Praktische uitwerking

Stel dat een vereniging met de clausule uit de vorige paragraaf in haar statuten een algemene vergadering bijeenroept waarvoor een besluit tot statutenwijziging is geagendeerd. De betreffende vereniging heeft 200 leden en hen wordt de mogelijkheid geboden om hun stem voorafgaande aan de algemene ledenvergadering via een elektronisch communicatiemiddel uit te brengen. Van deze mogelijkheid wordt gretig gebruik gemaakt. Maar liefst 120 mensen brengen hun stem voor de vergadering uit. Van deze personen brengen 100 mensen hun stem voor het voorstel uit, terwijl 20 personen tegen stemmen. Tijdens de vergadering zijn slechts 40 personen aanwezig. Van deze aanwezigen stemmen 30 personen voor en 10 tegen.

Als ik de balans opmaak, kom ik tot het volgende:

Stemmen

- 130 mensen hebben voor gestemd;
- 30 mensen hebben tegen gestemd.

Quorum

- 40 mensen waren tijdens de vergadering aanwezig. Dat betekent 20% van het totale ledenaantal;
- 160 mensen hebben hun stem uitgebracht ten aanzien van de statutenwijziging. Dat betekent dat van 80% van het totale ledenaantal de mening over de voorgenomen statutenwijziging bekend is.

Op basis van de letterlijke tekst van de statuten is het benodigde quorum om rechtsgeldig tot statutenwijziging te kunnen besluiten niet behaald. In de vergadering was immers niet ten minste de helft van het aantal stemgerechtigde leden aanwezig of vertegenwoordigd. Als de letterlijke tekst van de statuten gevolgd zou worden en geconcludeerd zou moeten worden dat niet rechtsgeldig tot de voorgestelde statutenwijziging kon worden besloten, dan zou dat geen recht doen aan de gedachte die ten grondslag lag aan het stellen van een quorumeis aan een besluit tot statutenwijziging. Deze gedachte zal immers zijn geweest dat een besluit tot statutenwijziging zo belangrijk is, dat het niet kan worden genomen als niet ten minste de helft van het aantal leden zich over een voorstel daartoe zal hebben uitgesproken. In het voorbeeld heeft zelfs 80% van het aantal leden zich uitgesproken over de voorliggende statutenwijziging. Een groot deel deed dit echter niet *in* de vergadering, maar in aanloop daarnaar toe. Naar mijn mening zou daarom beargumenteerd kunnen worden dat het benodigde quorum toch is behaald. Vraag is echter of deze argumentatie voldoende is voor een notaris om de akte van statutenwijziging te kunnen passeren. Wordt immers vastgehouden aan

de letterlijke tekst van de quorumeis uit de statuten, dan is het benodigde quorum niet behaald en is het besluit tot statutenwijziging nietig.

4. Oplossing

Om vorenstaande discussies en vraagpunten te voorkomen is het aan te raden om bij het formuleren van quorumeisen in de statuten rekening te houden met de vraag of de betreffende vereniging gebruik wil maken van de mogelijkheden die **artikel 2:38 lid 8 BW** biedt. Is dat het geval, dan zal helderheid dienen te worden verschaft over de vraag of stemmen die voorafgaand aan een vergadering worden uitgebracht wel of niet mee dienen te tellen voor het quorum. De regeling kan zelfs zodanig specifiek worden ingericht dat niet alleen eisen worden gesteld aan het totale aantal uit te brengen stemmen, maar daarnaast ook een quorum wordt geëist ten aanzien van de aanwezigheid tijdens de vergadering. Veel is mogelijk, zolang er maar sprake is van een duidelijke regeling die discussies over de (on)geldigheid van de besluitvorming voorkomt.

5. Mogelijke formuleringen

De hiervoor aangehaalde statutaire regeling omtrent statutenwijziging zou met inachtneming van het vorenstaande in verschillende varianten bijvoorbeeld kunnen luiden als volgt:

Variant 1

‘Een besluit tot wijziging van de statuten kan door de algemene vergadering slechts worden genomen indien ten minste de helft van het aantal stemgerechtigde leden hun stem ten aanzien van het voorstel tot statutenwijziging voor of tijdens de vergadering heeft uitgebracht en met een meerderheid van ten minste drie/vierde van de geldig uitgebrachte stemmen.’

Variant 2

‘Een besluit tot wijziging van de statuten kan door de algemene vergadering slechts worden genomen indien aan de volgende vereisten is voldaan: i.) ten aanzien van het voorstel tot statutenwijziging dient voor of tijdens de vergadering ten minste de helft van het aantal stemgerechtigde leden hun stem te hebben uitgebracht en ii.) in de vergadering waarin het voorstel tot statutenwijziging aan de orde komt, dient ten minste een kwart van de stemgerechtigde leden aanwezig of vertegenwoordigd te zijn en iii.) het besluit tot statutenwijziging dient te zijn genomen met een meerderheid van ten minste drie/vierde van de geldig uitgebrachte stemmen.’

Uiteraard zijn ook andere varianten en alternatieven denkbaar.

Conclusie

In de huidige tijd waarin steeds meer communicatie elektronisch plaatsvindt, biedt lid 8 van artikel 2:38 BW een praktische oplossing om de betrokkenheid van leden bij hun vereniging te vergroten. Kiest een vereniging ervoor om haar leden de mogelijkheid te bieden om voorafgaande aan een algemene vergadering een stem uit te brengen, dan zal de notaris die deze faciliteit in de statuten verankert, alert dienen te zijn bij de formulering van eventuele quorumeisen in diezelfde statuten en daarvoor een regeling op maat dienen te ontwerpen.

M.G. Vrielink

Kandidaat-notaris Van Benthem & Keulen advocaten en notariaat
